

Limited Şirketlerin Temsili ve Temsil Yetkisinin Devri

Hazırlayan
Salim SELAMET
Vergi Denetmeni

Temsil yetkisi; başkası adına ve hesabına hak doğurucu ve borçlandırıcı işlemleri ifade etmektedir. Dolayısıyla temsil yetkisi, tüzel kişinin amacına ve konusuna uygun her türlü işleri ve hukuki işlemleri tüzel kişi adına yapma ve tüzel kişinin ünvanını kullanma hakkı verir.

Hukukumuzda limited şirketlerin idare ve temsili ile ilgili yasal düzenlemeler 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 321, 540, 541 ve 542 nci maddelerinde yapılmıştır. Ayrıca 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 10 ve 333 ncü maddelerinde de kanuni temsilciliği ile ilgili olarak vergi hukuku açısından yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemelerden 6762 sayılı TTK hükümleri aşağıda yer verildiği gibidir.

- Madde 540: Aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ortaklar hep birlikte müdür sıfatıyla şirket işlerini idareye ve şirketi temsile mezun ve mecburdurlar.

Şirket mukavelesi veya umumi heyet kararı ile şirketin idare ve temsili ortaklardan bir veya birkaçına bırakılabilir.

Kuruluştan sonra şirkete giren ortaklar, bu hususta umumi heyetin ayrı bir kararı olmadıkça, idare ve temsile mezun ve mecbur değildirler.

Limited şirketin temsilcileri arasında bir hükmi şahıs bulunduğu takdirde, ancak o hükmi şahıs adına limited şirketin temsil ve idaresini üzerine almış bulunan hakiki şahıs limited şirketin temsilcisi olarak tescil ve ilan edilir.

- Madde 541 - Şirket mukavelesi veya umumî heyet kararıyla şirketin idare ve temsili, ortak olmayan kimselere de bırakılabilir. Bu gibi kimselerin salahiyet ve mesuliyetleri hakkında ortak olan müdürlere ait hükümler tatbik olunur.

- Madde 542 : Müdürlerin haiz oldukları temsil salahiyetinin şümul ve tahdidi hakkında, anonim şirketin idare meclisine dair olan 321 inci madde hükmü tatbik olunur.

Vazifeleri ifa dolayısıyla müdürlerin işlemiş oldukları haksız fiillerden şirket mesul olur.

- Madde 321 : Temsile salahiyetli olanlar şirketin maksat ve mevzuuna dahil olan her nev'i işleri ve hukuki muameleleri şirket adına yapmak ve şirket ünvanını kullanmak hakkını haizdirler.

Temsil salahiyetinin tahdidi, hüsniniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez, ancak temsil salahiyetinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine hasrolunduğuna veya müştereken kullanılmasına dair tescil ve ilan edilen tahditler muteberdir.

Anonim şirket adına tanzim edilecek evrakın muteber olması için aksine esas mukavelede hüküm olmadıkça temsile salahiyetli olanlardan ikisinin imzası kafidir.

Temsile salahiyetli olanlar tarafından yapılan muamelelerin esas mukaveleye veya umumî heyet kararına aykırı olması, hüsniniyet sahibi üçüncü şahısların o muameleden dolayı şirkete müracaatına mani olamaz.

Temsile veya idareye salahiyetli olanların vazifelerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden anonim şirket mesul olur. Şirketin rücu hakkı mahfuzdur.

Yukarıda yer verilen yasa maddelerinden, limited şirketlerin temsiline ilişkin farklı durumları çok fazla ayrıntıya girmeden şöyle açıklayabiliriz: Limited şirket ortakları müdür sıfatıyla şirketi temsile yetkilidirler. Bu yetki, şirket ana sözleşmesi veya ortaklar kurulu kararıyla şirket ortaklarından birine ya da ortak olmayan başka kimselere de bırakılabilir. Şirketin kuruluşundan sonra şirkete giren ortakların bu konuda ortaklar kurulu kararı olmadıkça ortak olma sıfatıyla şirketi temsil yetkisi bulunmamaktadır. Limited şirketin temsilcileri arasında bir tüzel kişinin bulunması halinde, o tüzel kişi adına limited şirketi temsil yetkisini üzerine almış bulunan gerçek kişi limited şirketin temsilcisi olarak tescil ve ilan edilir. Temsile yetkili olanlar, şirketin ana sözleşmesinde belirlenen amaç ve konusuna giren her türlü iş ve işlemleri şirket adına yapmak yetkisine sahiptirler. Temsil yetkisinin sınırlandırıldığıнын iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için bu yetkinin sadece merkez veya şubelerle sınırlandırılması, ayrıca bu sınırlandırmanın tescil ve ilan edilmesi gereği Ana sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça, şirketin temsil edilebilmesi için şirketi temsile yetkili olan kişilerin birlikte (çift imza kuralı) imzaları gerekir.

Kanuni temsilcilikle ilgili olarak 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 333 üncü maddesinde yapılan düzenlemede, kanuni temsilcilerin tüzelkişi adına yaptıkları temsil göreviyle ilgili olarak sorumluluklarına yer verilmiştir. Bu maddede

01.01.1999 tarihinde 4369 sayılı Yasa ile bir değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikten önce tüzeli kişilerin bünyesinde işlenmiş olan fiiller nedeniyle hapis cezaları bu tüzeli kişilerin kanuni temsilcileri adına hükmolunuyor iken, bu değişiklikten sonra hapis cezalarının bu fiilleri işleyenler hakkında hükmolunması uygulamasına başlanmıştır. Bu değişiklikle yasa maddesi cezaların şahsiliği ilkesine uygun hale getirilmiştir. Keza yasanın eski halinde fiili işleyen kişi ile bu fiil nedeniyle hapis cezasına hükmolunan kişi farklı kişiler olabiliyordu. Yeni düzenlemeyle bu durum ortadan kaldırılmıştır.

Kanuni temsilcilik sıfatının devrine ilişkin olarak mükelleflerle vergi idaresi arasında özellikle inceleme tutanaklarının imzalanması aşamasında; şirketi temsile yetkili olmayan ortakların tutanakları imzalatmak istemelerini ya da ortak olmayan kişilere temsil yetkisi verilmesi durumunda bunların temsilci oldukları bilinmeden temsile yetkili olmayan şirket ortakları hakkında yasal işlem yapılması (savcılığa suç duyurusunda bulunulması gibi) çeşitli sıkıntılar yaşanmakta olup bu sıkıntılar kanuni temsilcilik sıfatının devrine ilişkin olarak farklı görüşler doğmasına da yol açmıştır. Bazı görüş sahipleri 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiş olan "Vergi kanunlarıyla kabul edilen haller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna müteallik özel mukaveleler vergi dairelerini bağlamaz" hükmüne dayanarak temsil yetkisinin devredilemeyeceğini ileri sürmektedirler. Ancak yasanın bu maddesinde mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna müteallik mukavelelerden bahsedilmektedir. Oysa şirketi temsil yetkisi aynı yasanın 10 uncu maddesinde kanuni temsilcilik olarak adlandırılmış olup; bu maddede kanuni temsilcinin kim olduğuna yer verilmeyerek, tüzel kişilerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları durumunda bunlara düşen ödevlerin kanuni temsilcileri tarafından yerine getirileceği açıklanmıştır. Dolayısıyla kanuni temsilcilik ne mükellef ne de vergi sorumluluğu kavramıyla örtüşmemektedir. Kanuni temsilci, mükellef tanımında olduğu gibi adına vergi borcu doğan kişi ya da vergi sorumlusunda olduğu gibi verginin ödenmesi bakımından alacaklı vergi dairesine karşı (kendi adına ancak başkasının hesabına olmak üzere) muhatap olan kişi değildir.

Kanuni temsilcilik sıfatı; mükellef kavramından daha dar ancak vergi sorumlusu kavramından daha daha geniştir. Gerçek kişi mükellefler kendi adına ve hesabına işlem yapabilen somut varlıklar iken tüzeli kişi mükellefler kendi adına ve hesabına işlem gerçekleştiremeyen soyut varlıklardır. İşte bu soyutluktan kaynaklanan işlem yapamama eksikliği tüzeli kişi adına ve hesabına

işlem yapabilme yeteneğine sahip gerçek kişi olan kanuni temsilcilerle aşılmıştır. Bu yanıyla yani borç doğurabilme ve hak elde edebilme yeteneğiyle, kanuni temsilcilik mükellef tanımına yakındır. Ancak vergi sorumluluğundan da o kadar uzaktır. Keza vergi sorumluları ne hak elde etme ne de borç yapabilme yeteneğine sahip değildirler. Vergi sorumluları sadece ödenmesi gereken verginin daha kolay ve basit bir yöntemle ödenmesini sağlamak amacıyla ihdas edilmişlerdir. Bu nedenlerle, 213 Sayılı VUK'nun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanarak kanuni temsilcilik sıfatının devredilemeyeceğini ileri sürmek yasal dayanaklardan yoksundur. Kanuni temsilcilik sıfatının devri ile bu sıfatın getirdiği yükümlülük ve sorumlulukların devrini birbirine karıştırmamak gerekir. Türk Ticaret Kanunu'nun yukarıda metnine ve yorumuna yer verilen maddelerinden, limited şirket kanuni temsilciliğinin ana sözleşme veya ortaklar kurulu kararı ile şirket ortağı olsun olmasın herhangi bir kişiye bırakılabileceği anlaşılmaktadır. Keza şirkete sonradan katılan ortakların bile temsilcilik sıfatı kazanabilmeleri ortaklar kurulunun kararına bırakılmış, şirkete ortak olmakla temsilcilik sıfatının kendiliğinden kazanılmasının önüne geçilmiştir. İlgili Ticaret ve Sicil Müdürlüğünde onaylanarak Türkiye Ticaret ve Sicil Gazetesi'nde ilan edilerek yayınlanmak suretiyle, temsil yetkisinin sadece merkezin veya şubenin işlerine ilişkin olduğuna ve birlikte kullandırılmasına ilişkin sınırlandırmalar yapılabilir. Bunun dışında temsil yetkisine ilişkin yapılacak sınırlandırmalar iyi niyetli üçüncü kişileri bağlamaz.

Kanuni temsilcilik sıfatının ortaklar kurulu kararı olmadan başka bir kişiye vekalet vermek suretiyle devri durumunda, bu sıfatın getirdiği sorumluluk ve yükümlülüklerden kurtulmak mümkün değildir. Böyle devir sadece hukuki işlemi kolaylaştırmaya yönelik olmalıdır. Yani şirket temsilcisi olan kişinin fiziksel olarak yapmasının mümkün olmadığı işlerin yapılması için başka bir kişiyi vekalet vererek yetkilendirmesini buna örnek olarak verebiliriz. Ancak böyle bir durumda yasal olarak yapılması gereken işlemin, vekaletle kanuni temsilci adına yetkilendirilen kişi tarafından yerine getirilmemesi kanuni temsilciyi sorumluluktan kurtaramayacaktır. Keza sorumluluktan kurtulmak, ortaklar kurulu kararı ile mümkündür ve kanuni temsilcilik sıfatının getirdiği bütün yetkinin aynı anda kullanılması mümkün olmayacak biçimde tamamen devrini içerir ve bu yetkinin ortaklar kurulu kararı ile yeniden verilmeden kullanılması da mümkün değildir. Yani kanuni temsilcilik yetkisinin ortaklar kurulu kararı ile bir kişiye bırakılması ile kanuni temsilcisinin bu yetkisini vekalet yoluyla başka kişiye devri farklı durumlardır ve farklı hukuki sonuçlar doğurmaktadır.